

List 5.
V Gorici

Izhaja 15. in zadnjega dne vsacega meseca. Stane za vse leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 60 kr. — Naročnina se pošilja JUSTU VUGA v Gorici, rokopisi uredništvu lista v Gorici.

Tečaj II. 1876.
15. marcija.

Živinoreja.

Spisuje J. Kristan.

Živinoreja je s poljedelstvom v tako ozki zvezi, da smemo terditi, poljedelstvo ne more brez živine obstati. Vsako obdelovano in posejano polje potrebuje mnogo gnoja; vso od polja pridobljeno slamo in seno moramo zopet v gnoj spreobrniti, to je živini pokermi in potem zopet na njivo zvoziti. Brez živine nam ni mogoče imeti rodovitnih njiv in vsak kmet, ki premalo živine redi, svoje polje pa vendar vedno obdeluje, gre počasi beraški palici naproti. Ker je po tem takem živinoreja tako važen del kmetijstva, treba da jo tudi „Kmetovalec“ bolj na drobno razpravlja.

Kranjska in sploh vse slovenske dežele so za živinorejo prav vstvarjene, vendar jo pa pri nas le redko kje pravilno in razumno gojé; povsod zapazujemo velikanske pregreške, katere si bo prizadeval „Kmetovalec“ sè svojimi nasveti odpraviti. Planine, Gorenjsko in Dolenjsko so za živinorejo ugodnejše od vsake druge avstrijske dežele in vendar nahajamo v najugodnejših krajih skoro naj slabšo živino, ker tudi slabo poljedelstvo prouzročuje slabo živinsko pleme. Z dobro rejeno živino si ne zboljšamo samo poljedelstva, ampak pridobimo si tudi za svoje potrebe veliko lepega denarja, katerega v obče našemu kmetu pomanjkuje. Blizo mesta prodajamo prav lahko po dragi ceni mleko, v oddaljenih krajih si pa pripravljamo maslo, ostalo mleko pa podelamo v sir za domačo porabo. Z mlekem vsake vrste izrežamo lahko z dobrim uspehom tudi prasce, katere potem za lepe de-

narje prodajamo. Skoro v nobeni deželi niso prasci tako dragi, kakor ravno na Slovenskem, in ravno tukaj bi se dalo pri svinjoreji veliko uspeha in dobička doseči; da tega ni, kriva je le nevednost. Naš kmetovalec misli, da več pridobi, ako polje sè žitom poseje in to proda, kakor če prideluje na polji rastline za svojo živino, jih njej pokermi in tako svoje poljske pridelke vkoristi in proda v podobi živine, mesa, mleka ali kakega družega izdelka. Sè živino prodamo le malo tistih reči, ki so jih rastline iz zemlje vzele, sè žitom ali zernjem sploh in s prodajo sena pa kar naravnost vse, le v slami nam še malo vrednih reči za gnoj ali živinsko kermo ostane.

Gorenjci mislijo, da jim semenska detelja več verže, kot detelja za kermo; ta dobiček je le na videz velik, v resnici se pa spreminja v zgubo, ker deteljno seme ima veliko takih snov v sebi, katerih vsaka rastlina potrebuje in zaradi katerih so tudi vse naše njive nerodovitne, ali pa imamo zaradi pomanjkanja teh snov slabe letine. Te snove so skoro vsem kmetovalcem neznané, zaradi tega hočemo letos tudi o kmetijski kemiji prav razumljivo v „Kmetovalcu“ pisati.

Ako bi svoje poljske pridelke krompir, turšico, oves, ječmen itd. živini kermili, bi res imeli več zgube kot dobička, ako bi jih pa v žganje podelali, nam ostane ves dobiček pri hiši, ker v žganji se prodajo le take stvari ali snovi, ki jih je rastlina iz zraka dobila; vse kar je ona iz zemlje vzela, nam ostane doma za živino, ona pa obdrži le deseti del teh snov v sebi, vse drugo pa pride kot gnoj iz nje. Razvidno je iz tega, da smo s živino le deseti del prodali, sè zernjem pa vseh 10 delov, kateri so za naše

njive na večno zgubljeni, in za to nam postanejo njive čez nekoliko let popolnoma nerodovitne. Tudi senožeti, katere se ne morejo z dobro vodo namakati, počnejo v nekoliko letih pešati, če jim nič ne gnojimo; vzrok temu je, ker jim pomanjkuje snov za rastlinsko rast; enaka je tudi s pašniki. Pivčani prodajajo seno po dragi ceni v Terst, gnojijo pa njive le malo, senožeti in pašnike pa prav nič; vse njive in senožeti grejo s Pivčani vred rakovo pot; oni pravijo zaradi tega, ker nimajo vsled železnice nič več voznikov. Pravi vzrok pa tiči drugod, in ker so kratkovidni, ga ne spoznajo, in ta je: Njivam pomanjkuje tistih snovi, koje ste sè senom v Terst prodali in jih še ne nehate prodajati. Na Notranjskem ni za seno boljšega kraja od Pivke in za to tudi za živinorejo. A kaj pomaga, ko ni pravega razuma, da bi se poljedelstvo v ozirum na živinorejske razmere in potrebe uravnalo? Na pravo pot bi se dala Pivka spraviti le s pomočjo učiteljev in duhovnikov, ki imajo vsakdanjo priložnost z ljudstvom občevati; a tudi oni beró le premalo Kmetovalca in druge kmetijske časnike in knjige.

Iz Vipavske doline izvažajo Gorenjci vso rodovitnost vinogradov, to je veštan ali vinski kamen (grampo), katerega si noben vinorejec ne zna nazaj pridobiti. Senožeti imajo le malo slabega sena, katero se po živini v gnoj podela in še ta gnoj ne znajo toliko obvarovati, da bi ga dež ne izpiral in gnojnica se od njega ne odtekala, v kateri je največ one snovi, katere vipavskim vinogradom pomanjkuje. Vipavska dolina bi morala najpervo za boljše senožeti in večjo živinorejo skerbeti.

Na Angleškem je živinoreja že na prav visoki stopinji, vse druge dežele jo hočejo posnemati, vsaka po svoji moči; kjer je živinoreja na višini, tam vidimo le marljive in bogate ljudi; Janez pl. Müller še celo terdi, da z napredkom živinoreje rase tudi svoboda posameznega človeka in cele dežele; on pravi: Svoboda se tam razprostira, kjer se sir dela. (Die Freiheit gedeiht, wo man Käse bereitet).

Vsak kraj tudi ni za živinorejo sposoben, tako na primer je Kranjska bolj ugodna kot Primorsko; vidimo pa narobe na Primorskem veliko lepšo živino, kakor na Kranjskem; Primorskemu kmetu je grajščak k bolji živinoreji veliko pripomogel, na Kranjskem pa v veliko manjši meri. Pa tudi v manj sposobnem kraju se da še vendar z umnim gospodarenjem precej pri živinoreji pridobiti. Tudi posamezne kmetije v enem in istem kraju niso živinoreji enako ugodne, na primer kmetije z obilo senožeti imajo lepšo živino in rodovitnejše njive, kakor kmetije brez ali pa z malo vrednimi senožeti.

Tudi način poljedelstva pospešuje živinorejo ali jo pa kar naravnost ovira. Tako ne more

mного lepe živine imeti kmet, kateri ima malo senožeti, slabe pašnike, njive pa vse sè žitom posejane, ker tukaj živini za zimsko kermo ne ostane družega, nego žitna slama. Pa tudi kmetije brez senožeti in pašnikov se dajo v take spremeniti, koje primerno število govedi prav dobro čez zimo preživijo; one ne smejo pridelovati na njivah samo žita, ampak tudi kermenske rastline.

Veliko posestnikov redi živino samo zaradi gnoja; oni jo smatrajo tako rekoč kot gnojonošen stroj, dobička jim razun gnoja prav nič ne verže, povsod je zguba, ta pa izvira iz nevednosti gospodarja ali živinorejca. To nam kaže, da, ko bi potreba gnoja ne bila ljudi k živinoreji silila, bi imeli dandanes še manj živine, nego je imamo.

Izmožene, nerodovitne njive in zaradi tega slabe letine silijo onemoglega kmeta na kant, še nekoliko premožnega pa k premišljevanji, kako bi si pomagal; ali nevednost mu brani, da ne more popustiti stare navade.

(Dalje prih.)

Kako se določujeta alkohol in kislina v vinu.

(Konec).

Salleron-ov aparat, pod 4. zadnjega lista, obstoji iz večih delov. 1. iz prav majhnega destilirnega aparata—žganjarskega kotla, *b*. je steklen kotliček, *c* medén hladilnik, *d* kavčukna cev, katera kotliček z hladilnikom veže. 2. Sogreva se kotliček s pomočjo podstavljene špiritne lampice. 3. iz steklenega, v dva enaka dela razdeljenega cilindra *a*—ali pa v večji meri *b*—3. iz majhne, steklene, moštni tehtnici podobne tehtnice *a*. 4. iz prav majhnega gorkoméra.

Rabi se vsa ta priprava tako-le: Cilinder *a* (ali *b*), napolnimo prav natanjko do goranje črte 1 s tistim vinom, katerega alkohol hočemo določiti. Tako odmerjeno vino izlijemo v kotliček, katerega s kavčuknim zamaškom trdno zamašimo, tako da ne more alkoholični puh, kateri pri sogrevanju nastane, nigder drugod iz njega, kakor ravno po cevi *d*, v hladilnik *c*. Hladilnik moramo napolniti z mrzlo vodo. Cilinder *a* moramo čisto izprati, odcediti, ter pod hladilnik postaviti; zdaj prižgemo lahko lampico. Od začetka moramo prav po malem soglevati, že celo mlada vina, katera se kaj rada močno penijo ter tako v hladilnik vzdigujejo. Sogrevati smemo kotliček toliko časa, da se nam pod hladilnik podstavljeni cilindar natanjko do prve črte,—polovice—z destilatом—žganjem—napolni. V tako zadobljenem destilatu imamo prav gotovo ravno polovico v pričetku v cilin-

der ali kotliček izlite množine vina in sicer imamo v kotličku gotovi del vode, v kateri je vsa kislina, ves ekstrakt raztopljen, v cilindru pa gotovi del vode z vsem alkoholom, kolikor ga je bilo v vinu.

Do polovice z destilatoma napolnjeni cilindri napolniti moramo dalje z destilirano vodo, ali pa s prav čisto deževnico do druge zgornje črte; in to za to, da zadobimo ves alkohol, kolikor ga je v vinu bilo, v ravno tisto množino tekočine, katero smo v pričetku, ko smo ga z vinom napolnili, v njem imeli.

Zadnje delo preiskave obstoji v tem, da

spustimo majhno alkoholno tehtnico *a* v tako zadobljeno tekočino, ter da si stopinjo, do katere se vtopi, zabilježimo. Ob istem času si moramo pa tudi toploto tekočine z majhnim gorkomerom določiti; ker toplota upliva močno na natanjčno določitev množine alkohola, ona—toplota—je faktor, brez katerega si ne moremo množine alkohola nikakor natanjčno izračunati. Da pa ni treba praktičnemu vinorejcu šele dolgo računati, je Salleron sledečo tabelo sestavil: Kedar smo pozvedeli stopinjo tehtnice in gorkomera, najdemo na tej tabeli kar naravnost množino alkohola.

Stopinje tehtnice	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
Reaumur	8	1.4	2.4	3.4	4.5	5.5	6.5	7.5	8.5	9.5	10.6	11.7	12.7	13.8	14.9	16.0	17.0	18.9	19.2	20.2	21.2
	9	1.3	2.3	3.3	4.4	5.4	6.4	7.4	8.4	9.4	10.4	11.6	12.6	13.6	14.7	15.8	16.8	18.2	18.9	19.9	20.9
	10	1.2	2.2	3.2	4.2	5.2	6.2	7.2	8.2	9.2	10.3	11.4	12.4	13.4	14.4	15.5	16.4	17.8	18.6	19.6	20.6
	11	1.1	2.1	3.1	4.1	5.1	6.1	7.1	8.1	9.1	10.1	11.2	12.2	13.2	14.2	15.3	16.2	17.4	18.3	19.3	20.3
	12	1.0	2.0	3.0	4.0	5.0	6.0	7.0	8.0	9.0	10.0	11.0	12.0	13.0	14.0	15.0	16.0	17.0	18.0	19.0	20.0
	13	0.9	1.9	2.9	3.9	4.9	5.9	6.9	7.8	8.8	9.8	10.8	11.8	12.8	13.8	14.8	15.7	16.7	17.7	18.7	19.7
	14	0.7	1.7	2.7	3.7	4.7	5.7	6.7	7.6	8.6	9.6	10.6	11.6	12.6	13.6	14.6	15.4	16.4	17.4	18.4	19.3
	15	0.6	1.6	2.5	3.5	4.5	5.5	6.5	7.4	8.4	9.4	10.4	11.4	12.4	13.4	14.4	15.1	16.1	17.0	17.9	18.9
	16	0.4	1.5	2.4	3.4	4.4	5.4	6.4	7.3	8.3	9.3	10.3	11.3	12.2	11.3	14.0	14.9	15.8	17.6	17.6	18.5
	17	0.3	1.3	2.2	3.2	4.2	5.2	6.3	7.1	8.1	9.1	10.1	11.1	11.9	12.9	13.7	14.5	15.4	16.4	17.2	18.1
	18	0.1	1.1	2.0	3.0	4.0	5.0	6.0	6.9	7.8	8.8	9.8	10.8	11.6	12.6	13.4	14.2	15.1	16.0	16.9	17.8
	19	0.0	1.0	1.9	2.9	3.8	4.8	5.7	6.7	7.5	8.5	9.5	10.5	11.3	12.3	13.1	13.9	14.8	15.7	16.5	17.4
	20	0.0	0.8	1.7	2.7	3.6	4.6	5.5	6.5	7.3	8.3	9.3	10.3	11.1	12.1	12.8	13.6	14.5	15.4	16.2	17.1

Recimo, da se nam vtopi tehtnica do 12. stopinje in da nam kaže gorkomer 14 stopinj gorkote; potem ima dotično vino 11.6% alkohola. To številko zadobimo, ako pomikamo prst od številke 12. v glavi tabele toliko časa v predalku navzdol, da z drugim, katerega od številke 14. od leve strani proti desni pomikamo, skupaj trči.

S pomočjo te tabele zadobimo množino alkohola v volumnih ali prostornih odstotkih, to je, ona nam pové, koliko bokalov alkohola je v 100 bokalih vina. Ako hočemo pozvedeti, koliko funtov alkohola imamo v 100 funtih vina, potem reduciramo volumne procente na vtežne in sicer po sledeči tabeli:

Alkohol		Alkohol		Alkohol		Alkohol	
volumi %	vtežni %	volumi %	vtežni %	volumi %	vtežni %	volumi %	vtežni %
0	0.0000	5.5	4.4069	11	8.8746	16	12.9798
0.5	0.3981	6	4.8109	11.5	9.2835	16.5	13.3924
1	0.7961	6.5	5.2155	12.5	9.6924	17	13.8051
1.5	1.1955	7	5.6201	12.5	10.1021	17.5	14.2186
2	1.5948	7.5	6.0254	13	10.5118	18	14.6322
2.5	1.9951	8	6.4308	13.5	10.9214	18.5	15.0465
3	2.3955	8.5	6.8371	14	11.3330	19	15.4608
3.5	2.7970	9	7.2434	14.5	11.7445	19.5	15.8760
4	3.1986	9.5	7.6507	15	12.1561	20	16.2912
4.5	3.6007	10	8.0581	15.5	12.5679	20.5	16.7076
5	4.0029	10.5	8.4663				

Po prvi tabeli dobljeni 11.6 volumni % znašajo po tevi 9.2835 vtežnih. Ako si vinorejec le kolčikaj ročnosti privadi, gre določeva-

nje alkohola kaj hitro izpod rok; v četr uri je ena določitev lahko dovršena.

V zadnji številki smo omenili, da je določitev množine alkohola posebno za vinskega kupca velike važnosti: no, ne manjše, in brže še večje je pa tudi za producenta — vinorejca. V vsakem vinu mora biti gotova množina alkohola, to prvič za to, da ima pravo lastnost, drugič pa tudi zaradi stanovitnosti; preslabotna vina se ne držijo. Navadno vino je najboljše, da ima 8 do 10% alkohola, ako ga v katerem letu nima, mu ga mora vinorejec v podobi prav finega špirita dodati; to dodajanje ali alkoholi-ziranje bi se moralo pa védno prav natanjčno po določitvi pomanjkljivega alkohola vršiti, ne pa kje v en dan, kakor je to splošna navada, in kar je navadno uzrok, da se dobi pijača na mizo, od katere se ne vé, je li še vino ali uže „šnops.“

R. Dolenc.

Pridelovanje reži, svetega Ivana, ali gozdne reži.

Med vsemi kmetijskimi rastlinami, katerih obdelovanje ali pridelovanje se v novejšem času priporoča, moramo posebno pozornost obračati na tako imenovano rež svetega Ivana. Ta rež se je v malih letih vsem tukajšnjim kmetovalcem prikupila, ter se v naši pokrajini, kakor tudi drugod okoli tako hitro razširila; kakor le malokatera druga kmetijska rastlina.

In to me ravno spodbuja, tudi kmetovalce oddaljenih dežel s to izvrstno sorto reži soznaniti, ter jih vabiti, da jo poskusijo nasejati. Jaz sam, sejem to rež že več let, in mnogokratna opazovanja so me trdno prepričala, da ni ona morda posebna sorta navadne reži, ampak da je botanično pleme samo zase, ker nema nobena druga rež nje izvrstnih lastnosti.

Kar jo botanično od drugih reži razločuje, je posebno ta njena lastnost velike praktične vrednosti, da klasje nekam čudno cvete; namreč ne čez in čez na enkrat, ampak polagoma od vrha proti dolanjemu koncu. Temu se imamo pa zahvaliti, da nam pozni ponočni mrazi letne reži svetega Ivana nikdar popolnoma, ampak k večjemu le deloma uničijo; navadne sorte reži nam pa ob času cvetja najmanjši [mraz popolnoma uniči. Druga bistvena lastnost te reži je tudi ta, da nam dà, ako jo zgodaj v jeseni sejemo, pred zimo še eno, ali pa tudi več izdatnih košenj, vsled česar se pridelek zrnja in slame sledečega poletja čisto nič ne zmanjša. Nobena druga sorta ne stori tega, in naj jo še tako zgodaj sejemo.

Sv. Ivana rež ne zahteva posebno dobrega sveta; ona se celó v nižavi, na bolj mocvirnatem svetu prav dobro obnaša, na kakoršnem navadna rež na spomlad vsaj vedno gotovo več ali manj mraza trpi.

Na takem svetu, katerega sem sè soldanom potrosil, pa le malo pognojil, pridelal sem sam pred par leti na 40 pruskih oralih (morgen*) nič manj kakor 43.668 litrov lepega zrnja te reži; poprej sem jo pa uže v jeseni dvakrat kosil ter, zeleno živini pokrmil. To je pridelek, kakoršnega se tukaj pri nas od navadne reži, tudi na najboljšem svetu, le redko, redkokrat doseže. Da dober svet reži svetega Ivana bolj pristaja, in da daje na njem obilnejši pridelek, bodi si v zeleni krmi, zrnju ali slami, tega pač ne treba dokazovati.

Ker se rež svetega Ivana, kakor že ime samo kaže, prav zgodaj seje, sejemo jo tukaj pri nas po čisti prahi, in le redkokrat po kaki zgodaj za zeleno krmo pokošeni rastlini; saj daja ona sama dve košnji, kar zalega še precej pred njo odpali pridelek, in poplača boljšo pripravo sveta.

Tukaj pri nas, v hudo severnem podnebju, — kjer se mora še navadno rež, ako se hoče od nje kaj dohodka imeti, do konca avgusta posejati — seje se rež sv. Ivana z najboljšim uspehom od srede junija do srede julija. Ta čas je za tukajšnega kmetovalca tem priležnejši za oskrbovanje enega dela zimske setve, ker nima potem razun košnje sena nobenega prav silnega dela na polji. V drugih milejših krajih, koder zima pozneje nastopa, se lahko tudi setev pozneje vrši. Ker se rež sv. Ivana kaj močno zastebli, zadostuje pri prav zgodnji setvi, — za katero se seme od prejšnega leta spravi — popolnoma, ako se 27.5 litrov na prusko oralo poseje; torej dosti manj kakor navadne reži. Ako se vrši setev kasno proti jeseni, mora se več semena posejati, in ker se tako malo semena potrebuje, je najboljše, da se z mašino seje, kajti ona razdeli seme najbolj enakomerno. Po izkalenju dozdevajo se res da vsakemu ogledovalcu rastlinice kaj redke, to nas pa ne sme motiti, to je nasledek redke setve, kateri pa v kratkem zgine; kajti na dobrem svetu in ob ugodnem vremenu se rastlinice tako zasteblijo, razrastejo, da se druga drugi približa, da konečno ves prazen prostor zakrijejo. Ako posamezne rastline pazljivo opazujemo, vidimo namreč, da zarene vsaka mnogo — tudi do 40 stebel; in prav zato, ker se rastline tako krepko razvijajo, je ta rež tako strpečna proti vremenskim uplivom in se tako dobro obnaša. Kedar se enkrat dobro zarase, razvija se tako hitro in krepko, da jo lahko pred zimo, kakor sem uže omenil, enkrat ali dvakrat pokosimo in da ostane še dobršna paša za goved in drobnino.

Razumno dela, kedor med rež sv. Ivana še

*) Morgen je enak 0.255 hektara, en hektar je pa enak 1.737 avstrijskega orala.

kaj drugega vseje, ker se tako prostor med v začetku redkimi rastlinami hitro osenči, in ker se krma za prvo košnjo pomnoži. Najboljša za to je mešanica, obstoječa iz ovsa, ječmena in grašice. Ker so moja zemljišča, kar se gnoja tiče, skozi in skozi vsa v najboljšem stanu; mi je „praha“ čisto nepotrebna, in vsled tega sejem že več let zaporedoma koj od pričetka spomladi do julija večkrat réž sv. Ivana in med to koj navedeno mešanico, obstoječo iz enakih delov ovsa in ječmena — vsakega po 8 vaganov na 1 „morgen“, in iz polovice enega teh delov — iz 4 vaganov — grašice. Razun da na ta način svoje njive celo poletje obsenčujem, vlažne držim, imam zraven tega vedno zadosti zelene krme, in réž sv. Ivana pripravim tako krepko v zimo, da ji ne more najhujša zima čisto nič škodovati in v sledečem letu imam prav gotovo dobro letino v zrnju in v slami. Posebno na mahu, mocvirju, dosežem na ta način gotovo reženo letino; poprej pa, ko še nisem poznal reži sv. Ivana, mi je navadna réž skoro vsako leto poginila, pozebla, tako da sem že sklenil, sejanje reži opustiti. En del reži sv. Ivana sejem tudi po repici; taka mi res da na jesen nobene košnje ne vrže, vendar pa dobro pašo. Izjemno obsejem tudi novo-rušen močni svet z režjo sv. Ivana, in sicer koj na spomlad, pomešano z ovsom. Kadar oves dozori, ga pustim požeti, tako da ostane rež sama na zemljišči, katera se na jesen še popase, v sledečem letu pa zrela požanje. Ovsena slama, pomešana z odžeto režjo, daje zares kaj dobro suho krmo.

Mnogim tukajšnjim mlekariskim gospodarstvom — mlekarijam — je ravno setev reži sv. Ivana pripomogla, da so zamogle dostikrat ne gotovo jesensko setev turšice za zeleno krmenje opustiti, ker imajo zdaj celo jesen dovolj košnje na zgodaj z režjo sv. Ivana obsejanih njivah.

Da se poraba krme bolje vredi, naj se ne vseje vsa réž na enkrat, ampak večkrat, znabiti vsakih deset dni en del. Ako se ne more vsa rež zelena pokrmiti, naredi se lahko, to pa zgodaj na jesen, tudi seno iz pokošene reži. Ako znabiti vreme napravo suhega sena ne dovoljuje, napravi se lahko tako imenovano ogreto ali rujavo seno, katero konji, goveda in drobnica enako rada jedo, in z dobrim uspehom, ker je prav redivno.

Pri neki poskušnji so ovcam v en jarm suhe detelje, v drugem pa rujavega, iz režene trave napravljenega sena položili, pa vse so deteljo popustile ter se k drugemu jarmu podale. Da bi se z vožnjo nakošene trave, ali pa sena po njivi reži velika škoda godila, tega ni misliti; kajti kolesnice se v najkrajšem času popolnoma zarasejo tako, da ni nič poznati, kje so bile. Na spomlad izgleda z režjo sv. Ivana obsejano zemljišče navadno nekoliko slabše kakor pa drugo,

z navadno režjo obsejano; vendar pride to le od tod, ker pri navadni reži lističje — trava — bolj v zrak štrli kakor pri oni sv. Ivana. Zraven tega se pričinja poslednja tudi nekoliko pozneje razvijati, kar pride pa kmetovalcu le na korist, kajti zgodnja rež vedno prej pomrzne, kakor kesna. Jaz sem že večkrat priložnost imel prepričati se, da je na eni njivi navadna rež popolnoma pozebla, tako da so jo morali preorati; precej na sosednji z režjo sv. Ivana obsejani je pa kaj lepa ostala ter obili pridelek obrodila. Ravno tako sem tudi že večkrat zapazil, da je navadna rež, katera je med cvetjem več ali manj mraza trpela, skoro čisto gluho klasje dozorila, ona sv. Ivana pa polno. Vse to pa gotovo zaradi tega, ker se rež sv. Ivana ne ob enem, ampak polagoma razcvita, kakor smo uže v začetku omenili.

Zakaj krave zvržejo?

Gospod profesor dr. Kühn v Halle je izročil o tem uprašanji kmetijskemu društvu za aldenško podružnico sledečo razpravo:

Zvrženje zamore pri kravah več uzrokov imeti, katerih ni treba vseh tukaj navajati, ker jih kmetovalci iz lastne skušnje še precej poznajo.

Navesti hočem le nekatere manj znane. Dostikrat zakrivi zvrženje od glivic napadena krma, posebno škodljivi so v tem obziru rženi rožički, snet, in mokra rosa. Rija, ni tolikaj škodljiva.

Rženi rožički, so, kakor znano, kar naravnost za odpravo sadu špecijelno sredstvo; če se torej v krmi nahajajo, je to brejim kravam prav škodljivo. Za to naj se skrbno pazi, da se sè zrnjem, katero se brejim kravam v obliki debele moke — šrota — poklada, tudi rožičkov ne ponudi. Rožički se, razun na rži, tudi na drugih travah prikazujejo, in dostikrat v prav veliki množini. Kjer je to iz skušnje slučajno, naj se trava prav gotovo ali v pričetku cvetja, ali pa sred cvetja pokosi, kajti s tako zgodnjo košnjo si naše seno pred rožički obvarujemo, ker ti nastanejo še le po cvetju. Senožeti, katere se le enkrat kosijo, kosijo se navadno veliko pozneje kakor one, katere dajejo po dve ali celo tri košnje; vsled tega je kaj lahko mogoče, da postane seno enokošnih senožeti rožičkasto, drugo ne. Pa tudi na samo dvoškošni senožeti postane senó lahko rožičkasto, in to potem, ako obstojé njene trave večinoma iz zgodaj dozorečih rastlin, kakor iz lesičjega repa, iz klopčice itd. Posebno prva sorta zori prav zgodaj, in navadno je že takrat, kadar se s košnjo pričinja, več kakor na pol zrela. Toliko dozorena trava pa ni samo malotečna, ona postane tudi kaj lahko rožičkasta, in jaz sem resnično v enem slučaju nič manj nego 110 rožičkov na enem samem stebelu sešel.

Klopčica pokaže tudi večkrat rožičke, ona ni sicer tako zgodnja kakor lesičji rep, pa vendar zgodnejša kakor velika večina drugih trav. Vsled tega je tudi klopčica ob času navadne košnje, ako tudi ne prezorjena pa vendar že trda, in prav lahko je mogoče, da se na nji rožički nahajajo. Da se pa ne zarodé rožički na teh izvrstnih, zgodnjih rastlinah, zabranimo lahko s tem, da take senožeti v pomladi, kedar so iste rastline v cvetji, z ovcami ali tudi z govedo po-

pasemo. Popasene rastline se v rašči toliko zadržé, da pozneje z drugimi vred dozoré; to pa zboljšuje seno, ter zabranjuje zarejo rožičkov. Pasti se pa ne sme predolgo, k večjemu do 20. aprila in ne premočno, ker v nasprotnem slučaju se tudi ostale sorte trav v rašči zadržé.

Kar se snetí tiče, veleva previdnost, da se pleve snetlajeve pšenice nigdar kravam ne pokladajo; pazi naj se posebno na pokladanje zelene krme. Na listju, posebno pa na steblih in klasju zelene turšice nahajamo mnogokrat neke bule, katere nastajajo vsled neke snetne glivice. Te bule so lahko prav majhne, kakor grah drobne, pa tudi lahko kakor otročja glava debele, od začetka bele, pozneje rudečkaste, konečno črno - sive. V vseh štadijih razvijanja so te bule brejim kravam kaj škodljive, kar so direktne skušnje do dobrega dokazale; vsled tega naj se vedno, kadar se kravam zelena turšica poklada, vse bule, kar se da, pazljivo odstranijo, kar velja od vsake domače sorte, in ne manj od ameriksanske zobate, ali od tako zvanega konjskega zoba.

Najbolje zanesljivo si obvarujemo turšico teh bul, ako seme z bakrenim vitrijolom takole pacamo ali lužimo: Na 275 litrov pšenice vzamemo $\frac{1}{2}$ kilograma bakrenega vitrijola, katerega moramo raztolči, v vroči vodi raztopiti, ter s toliko množino mrzle vode pomešati, da stopi tekočina, katera se v kak bedniček zlije, še za dobro dlan čez pozneje v njo vsuto pšenico. Vode potrebujemo v to svrhu blizo 103 litrov, in tako zadobimo blizo $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ raztopline. Pšenico moramo večkrat premešati, vso na površje splavajočo pa posneti, ona ni za seme dobra. Pšenico moramo celih 12 ur v tekočini pustiti, potem pa ven pobrati ter raztegnjeno večkrat pridno premešati. Po preteku malih ur je pšenica toliko suha, da jo zamoremo z roko, čez 24 ur pa tudi že z mašino sejati. Močno snetlajeva pšenica se mora dalje časa 14 do 16 ur tako lužiti. Kalivosti $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ raztopline, kakor to skušnje učé, čisto nič ne škodi, vendar ravnamo pametno, če ne rabimo za seme s parno mlatilnico izmlačene pšenice.

Od vseh sort mokre rose je posebno tako zvana peronospora sumljiva. Ona se prikazuje navadno na spodnji strani listja, katero z neko belo škorjico prevlači. Pod drobnogledom spoznamo lahko, da obstoji cela škorjica iz drevnato razprostrtih glivičnih niti, katere rastejo iz dihalnih luknjic listja. Na vrhlih posameznih odrastkov nastajajo takozvane spore, organi, s katerimi se ta rastlinica pomnožuje. Bolj kakor žitu so mokre rose grahu in grašici škodljive.

En uzrok zvrženja vse drugačne narave nastane pa tudi lahko, če pokladamo še tako izbrano klajo; on obstoji v nenormalnem sestavljanju krvi. Jasno je uže spričano, da postane v 5. do 7. mesecu brejosti kri rédno rudečih krvinih telesc revnejša; kri zgubi pa tudi lahko preveč telesc, kar bitstveno pospešuje zvrženje. Kedor se hoče pred tako škodo kolikor mogoče zavarovati, ravna dobro, ako v letih in krajih, v katerih se zvrženje pogostoma prikazuje, kravam nekoliko železnega vitrijola ponudi, najboljšé že od 2. in 3. meseca naprej. Srednjim kravam se sme 3 do 4 grame na dan dati in to do 7. meseca brejosti. Vitrijol se v vodi raztopi, ter čez rezanico in sploh parjeno klajo zlije. Večkrat nastopi zvrženje tudi epidemično, vsled nekega okuženja, prouzročenega po prav majhnih glivicah „bakterijah“, katere se na maternici zabirajo in na to čudno šegačno uplivajo. Ta šegačljivost sega lahko glockoko in prouzročuje zvrženje. Kder se kaj enacega prikaže, je najboljšé, da se vsaka krava, o kateri se zamore soditi, da bode zvržla, koj od drugih v poseben hlev loči. Ako se je pa

zvrženje vendarle v skupnem hlevu vršilo, potem se ne sme zamuditi vse izvržene dele koj odstraniti, jih globoko zakopati, kravo samo pa v drug hlev preseliti. Prostor, kjer je krava stala, se mora koj do čistega izkudati, osnažiti ter s karbolično kislino razkužiti; v ta namen zadostuje 1 del kisline na 80 do 100 delov vode. Kder se zvrženje epidemično prikaže, bi tudi svetoval kravam po dvakrat na teden z volnogobo, pomočeno v tekočino obstoječo iz 1 grama salicilne kisline na 2 litra čiste deževnice maternice izpirati.

Deželni zbor Goriški in kmetijstvo.

Spisuje E. Kl.

Jako važno vprašanje, katero sega globoko v kmetijske interese naše dežele, je ono zaradi razdelitve občinskih zemljišč. Mnogo je sicer takih - in ti so večinoma tesnovestni podpiratelji starega kopita, kateri nasprotujejo takim razdelitvam, češ, da se takopogubljajo občinska premoženja, da občine ne bodo imele s čim sveje stroške zalagati, da pade celo breme na posestnike, da bodo zanikerni svoje deleže prodajali in da se bo vsled tega širil in množil proletarijat po občinah, da skupna paša ugaja živinoreji, katera mora opešati, ako se zemljišča razdelé i. t. d. Take in tem podobne ugovore smo slišali uže v deželni zbornici in slišimo jih skoro vsak dan med privrženci starega kopita in med kratkovidneži druge baže.

Istina je pa, da občinska zemljišča v skupnem gospodarstvu povsod pešajo, se povsod čedalje bolj golijo, hodi koderkoli hočeš po deželi in da je v nekaterih občinah uže najskrajnejši čas, da se temu v okom pride, sicer ostanejo prijazne vasi se svojimi vrta, polji in senožeti žive „oaze“ vsred mrtvih puščav in živinoreja v takih krajih ne bomoralo samo pešati, ampak malo da ne ponehati, ali pa vsaj skrciti se za najnujnišo domačo potrebo.

Potujte po sivem Krasu, obhodite gorovje od Ajdovščine do Solkana in od tod ono med Grgarjem in Banjšicami in naprej po Puštalah, pomikajte se pokoroški cesti proti Kanalu, povsod bodete žalostno opazovali, da kder niso še občinska zemljišča gola se pa očividno od leta do leta golé in to celo v takih občinah, kder bi si človek mislil najboljše gospodarstvo, najskrbnejše nadzorovanje. Človek je uže tak, da v skupnem gospodarstvu uživa, kolikor more, ker si misli, kar jaz ne vzamem, pobere pa moj sosed ali kedor si bodi in le tedaj varuje, obdeluje in boljša, kedar sme reči: „to je moje; kar obvarujem in priboljšam, o tem sem gotov, da pride meni in mojim otrokom v korist.“ Človek je sebičnež, ni pridige, ni šole, ni učene, ni popularne razprave ga ne prenarede.

In zares nas skušnje učé, da so se zemljišča povsod očividno zboljšala, koder so jih uže pred 10 in več leti razdelili, kakor so se narobe povsod shujšala, koder so nerazdeljena ostala. Oboje je prav lahko dokazati. Če pregledujemo star Moreljanski kataster, nahajamo na mnogih krajih med občinskimi zemljišči navedeno: gozd, pašnik z drviščem i. t. d. in če gremo dan danes na lice kraja, kaj vidimo? Tam, kder je bil nekdanj lep hrastov ali bukov gozd, molé strohneli štori svoje z gobami obraščene glave v beli dan, žalostni spominki nekdanje krasote, ali pa nas redka meja spominja na nekdanjo goščavo. Kder so bili pa z mejo deloma obraščeni pašniki, tam se pa uže golijo bela kraška rebra v dokaz, da je na Goriškem še mnogo prostora za goličave in da se kraške meje raztezajo

uže v goriški, kanalski in tolminski okraj. Žalostno, a resnično!

Narobe vidimo, da so se v prejšnjih časih razdeljena zemljišča lepo zarasla; da so postavimo v Brdih na nekdanjih občinskih zemljiščih nastali lepi vinogradi, kateri dajajo uže lepe pridelke; da so drugod občinarji razdelali svoje deleže v njive in travnike, ali jih zasadili s sadnim drevjem; in posebno za zadnje omenjeno kulturo je na Goriškem mnogo prav sposobnega svetá.

Taki očividni uspehi so uže tu pa tam spodbudili sicer malo podučeno ljudstvo, da si je svojevlastno, brez ozira na dotične postavne določbe razdelilo svoja občinska zemljišča deloma v začasni užitek, deloma tudi v last. Se ve, da je vsaka razdelitev v last brez postavnega dovoljenja neveljavna, a vendar poznamo več takih očin, kder imajo tako razdeljena občinska zemljišča in vsak sosed smatra njemu odkazane deleže za svojo lastnino.

Take svojevlastne razdelitve izvirajo 1. kakor smo uže omenili, ker ljudstvo spoznava korist zemljiščne razdelitve; 2. iz nevednosti dotičnih občinskih zastopov, ker ne poznajo postave in menijo, da so oni izključljivi, gospodarji občinskega posestva, ali pa 3. ker se ne marajo vezati na pogoje, koje bi jim vtegnila staviti pristojna deželna oblast in deloma tudi, ker vidijo morda, da se razprave v dosego postavne razdelitve predolgo vlačijo.

Glejmo zdaj, kaj je započel naš deželni zastop, da bi rešil to velevažno vprašanje po postavnem potu, da bi ob enem na korist dežele in posameznih občin pospešil razdelitve občinskih zemljišč!

Uže v začetku postavne dobe, v seji dne 3. marcija 1863, je predlagal naš vrlí poslanec, g. Winkler, splošni načrt postave, po katerem naj bi se mogla razdeljevati vsa občinska zemljišča v posameznih občinah naše grofije.

Naš zbor je z ozirom na vse deželne razmere in potrebe dobro vtemeljen načrt v isti sejni dobi na drobno razpravjal in ga tudi po živahnih debatah v sejah dne 24. in 27. marcija 1863 z večino glasov sprejel. A vladi nij bil ta sklep oziroma načrt postave prav po volji; ona ga je zavrnila, češ, da bodo interesi vsake posamezne občine boljše zavarovani, ako se za vsako občino, katera bi se za to oglasila, sklene njenim razmeram primeren načrt postave zaradi razdelitve nje občinskih zemljišč.

Ta vladna rešitev se sicer opira na pomiselka vredne razloge, vendar je po našem malo merodajnem mnenji veliko več dobrega za prečila, nego so do zdaj vsi njeni dragoceni eksperimenti za pogozdovanje Krasa koristili.

Omenjamo Krasa, ker sodimo, da bi razdelitev občinskih zemljišč v last s primernimi pogoji brže, ceneje in uspešneje dosegla isti namen, kojega si je postavila vlada in za katerega trosi leto za letom toliko denara, to je pogozdovanje ali v občeh zboljšanje občinskih zemljišč z ozirom na njih za različne kulture primernejše lastnosti. Kaj bi bilo na primer, ako bi se na Krasu na podlagi posebne deželne postave (ali posebnih, posameznim občinam primernih postav) razdelila vsa še ne razdeljena občinska zemljišča in bi vis. c. k. ministerstvo za kmetijstvo, katero v novejšem času radodarno podpira vsa koristna, kmetijstvo pospešujoča početja, razdeljevala različne sadike iz svojih drevesnic ter nagrade razpisala na korist takim posestnikom, kateri bi najmarljivejše in z najboljšim uspehom obdelali in zasadili svoje zemljiščne deleže? Menda bi brže in boljši uspeh dosegla, nego s pogozdovanjem ex offo. Toda razpra-

va tega vprašanja ne sega prav v naš predmet in za to jo odložimo za poseben članek.

(Dalje prihod.)

Dopisi.

V GORICI dne 15. marcija. Da bi se kmetijsko društvo oživeló in si čedalje več udov privabilo, sklenil je glavni odbor med drugim, da imajo biti bolj pogostoma društveni občni zbori na kmetih in da se ima vsakrat kako važno kmetijsko vprašanje razpravljati, o katerem se lahko vname razgovor med zborniki. Kakor slišimo, namerava naše društvo napraviti letos dva taka občna zborá, prvega v poletji v Ajdovskem in drugega v jeseni v Cervinjanskem okraji. V Ajdovskem okraji bi bil morda za to najprimernejši kraj Rihenberg, kder se dobe za tako zborovanje primerni prostori in kder bi se lahko tudi Kraševci in Goriški okoličanje zbora deležili. Na drugi strani zasluži pač Sv. Križ prednost pred vsakim drugim krajem v Vipavski dolini, ker šteje največ udov kmet. društva. To je pač žalostno, da se sicer vrlo zavédeni in za napredek zadosta vneti Vipavci tako malo brigajo za to velevažno društvo, katero posreduje in podpira, kadarkoli gre za dosego kake državne pomoči za kmetijske potrebe. Vlada dovoljuje leto za letom obilne zneske za kmetijsko šolo, za vinorejska društva, za povzdigo živinoreje, za vodnjake in napajališča na Krasu itd. in vse te podpore gredo tako rekoč skozi roke kmetijskega društva, katero si sicer tudi v drugem oziru prizadeva pospeševati kmetijske interese naše dežele. Zaradi tega ni nikakor prav, da je naše občinstvo tako mrzlo nasproti temu društvu, mariveč bi morali za to skrbeti, da nas bo v njem obilno število, ker le po tem bomo tudi v glavnem odboru dostojno zastopani.

Drugo sredstvo, da se društvo oživi, so večerni shodi prijateljev kmetijstva. Ti bodo zbirali po zimi vsakih 14 dni v Gorici domače in bližnje društvenike k razgovorom o kmetijskih zadevah.

Prvi bo v petek 17. t. m. v salonu Brandtovega hotela. Napovedana so sledeča predavanja: Dr. Moná o sreči vina; prof. Povše: Zakaj se kmetijski napredek tako kesno širi med kmet. ljudstvom; dr. König ob aromih vin. Drugo predavanje bo v petek 14 dni.

Ta misel je prav lepa in bi vtegnila v resnici mnogo pripomoči k oživenju našega društva; da bile društveni pozivi mnogo deležnikov privabil. Toda o tem prihodnjič.

„Atti e Memorie“ ital. društveni organ je v novi izdaji kaj eleganten in, kar je pglavitna stvar, prav zanimiv in tehten. Naši italijanski društveniki se smejo ž njim ponašati.

Razne kmetijske vesti.

Vodstvo deželne vino- in sadjerejske šole na Slapu odda rado brezplačno več sto cepičev jabelka „tirolski rozmarinček“. Vipavci! kako drago se ta jabelka na Tirolskem prodajajo, vam je že znano, in ker je vaše podnebje južno-tirolskemu blizo enako, ni dvomiti, da bi „rozmarinček“ tudi v Vipavi, posebno v zavetnih legah, dobro ne rodil; sezite torej po cepičih. Za požlahtnenje je še vedno čas, ako so tudi podlage že čisto zelene, požlahtni se jih za lubad. Požlahtnenje za lubad vrši se blizo tako, kakor sedlanje (glej 1. številko lanskega letala) ves razložek obstoji le v tem, da se podlagi *B* nič stopinje *b* ne napravi, ampak na najgladkejšem mestu prereže se ji le lubad tako daleč na vzdol, kolikor zahteva stopinja na cepiču, tudi se cepiču robci stopinje nekoliko posnamejo. S primerno zagojz dico — koščico *e* cepilnega nožička (Pod. 2.) se lubad na obeh straneh nekoliko odzdigne, cepič v nastalo špranjo zatakne, poveže, zamaže in delo je dovršeno. Na debelo podlago deneta se tudi lahko po dva cepiča.

Kako vprežno živino muh in brenčeljev obvarovati. Vzame se 10 delov ribje masti, ravno toliko petrolja, in lavorikovega olja (Lorbeeröl) en del nagelčnega olja. Vse to se zmeša, in s to zmesjo se živina namaže.

Kaj izvrstni jabelčni mošt napravi se, kakor nek gospod Paillart v „Journal de l'agric. du Brabant“ poroča, tako-le: Vzame se na vsak hektoliter jabelk 3 kilograme prav dobro skrhljane rudeče pese, katera se z jabelki vred zmasti. Zadobljena zmes se spravi v kako posodo, v kateri se z vodo toliko zalije, da se poslednja na površji prikaže, in v kateri se celih 24 ur pri miru pusti, na kar se še-le v stiskalnici — preši — odtisne. Tropine spravijo se zopet v posodo, v kateri se z novič kakor prvič z vodo nalijejo, 36 ur pri miru puste, potem zopet odtisnejo. To ravnanje ponovi se lahko še v tretjič. Na ta način zadobi se mošt kaj prijetnega okusa, vendar se ga ne sme pred koncem julija ali začetkom avg. nastaviti; ker toliko časa treba da zoperni pesni okus izgubi.

(Pod. 2.)

Gnojnica nam služi kaj dobro za odpravljanje mahu, lišaja, mrčesov in njih zalege iz nad sadnega drevja, ako ž njo spomladi drevje namažemo.

Nedeljski kurz za odrastle gospodarje se prične na deželni vino- in sadjerejski šoli na Slapu nedeljo 19. t. m. Podučevalo se bode vsako nedeljo od 8. do 10. zjutraj.

Poziv.

Vsi častiti nabiratelji doneskov za M. Vrtovec spominek se uljudno naprosijo, naj blagovoljno pošljejo nabrane zneske do 1. aprila podpisanemu blagajniku osnovalnega odbora.

R. DOLENC
na Slapu pri Vipavi.

Tržne cene preteklega tedna.

Pšenica. Hl. (hektoliter) v Gorici 8 gl. 60 kr., v Trstu 8 gl. 10 kr., v Ljubljani 8 gl. 20 kr. domača, 8 gld. 94 kr. banaska, v Marburgu 8 gld. 10 kr., v Ptujju 8 gl.
Rež. Hl. v Gorici 5 gl. 60 kr., v Trstu 5 gl. 50 kr., v Ljubljani 5 gl. 80 kr., v Marburgu 6 gl. 70 kr., v Ptujju 6 gl. 40 kr.
Ječmen. Hl. v Gorici 5 gl. 20 kr., v Trstu 4 gl. 80 kr., v Ljubljani 4 gl. 5 kr., v Marburgu 5 gl. — kr., v Ptujju 4 gl. 80 kr.
Oves. Hl. v Gorici 5 gl. v Trstu 4 gl. 90 kr., v Ljubljani 3 gl. 50 kr., v Marburgu — gl. — kr., v Ptujju 1 gl. 80 kr.
Ajda. Hl. v Gorici 5 gl. 60 kr., v Ljubljani 5 gl. 50 kr., v Marburgu 5 gl., v Ptujju 4 gl. 20 kr.
Proso. Hl. v Ljubljani 4 gl. 10 kr., v Marburgu — gl. — kr., v Ptujju 4 gl. 40 kr.
Turšica. Hl. v Gorici 5 gl. 10 kr., v Trstu 4 gl. 80 kr., v Ljubljani 4 gl. 86 kr., v Marburgu 4 gl. 70 kr., v Ptujju 4 gl. 60 kr.
Leča. Hl. v Ljubljani 12 gl.
Grah. Hl. v Ljubljani 10 gl.
Fižol. Hl. v Gorici 6 gl. 90 kr., v Trstu 6 gl. 80 kr., v Ljubljani 7 gl. v Marburgu 8 gl. 90 kr.,
Krompir. 100 kilo. v Gorici 4 kl. 20 kr., v Trstu 4 gl. 80 kr., v Ljubljani 3 gl. 40 kr., v Marburgu 4 gl. 80 kr., v Ptujju 4 gl. 60 kr.
Maslo. Kilo. v Gorici 1 gl. 12 kr., v Trstu 1 gld. 20 kr., v Ljubljani 97 kr., v Marburgu 1 gl.
Puter. Kilog. v Gorici 88 kr., v Trstu 90 kr., v Ljubljani 80 kr., v Marburgu 1 gl.
Svinjska mast. Kil. v Gorici 89 kr. v Ljubljani 80 kr.
Senó. 100 kilog. v Gorici 3 gl. 60 kr., v Trstu 3 gl. 75 kr., v Ljubljani 2 gl. 68 kr.
Slama. 100 kilog. v Gorici 2 gl. 80 kr., v Trstu 2 gl. 40 kr., v Ljubljani 2 gl. 30 kr.

LISTNICA UREDNIŠTVA. Prosimo vse čast. naročnike, naj nam ne zamerejo, da se je list uže dvakrat zaporedoma zakesnil. So bile uže take ovire, da ga nismo mogli o pravem času izdati.

Č. g. F; K. Ne bodite hudi, da se nikomur ne zamermo, ter ne vzbudimo nepotrebnih polemik, — moramo še z Vami poprej govoriti, nego priobčimo Vaš dopis. Zdravi!